

INGEZONDEN.

BLAASMOLA EN CHORIONEPITHELIOOM.

Zóó erg als HERMANIDES opgeeft is het, gelukkig, met de kans op chorionepithelium na blaasmola niet. Weliswaar komen ongeveer de helft van alle gevallen van chorionepithelium na blaasmola voor (bij POLLOSSEN en VIOLET, *Revue de gynécolo'giz* 1913, no. 5, 203 op 455 gevallen), maar SUNDE, die in 1920 een overzicht gaf van de gevallen in Zweden en Noorwegen waargenomen (*Acta gynaecologica scandinavica*, D. I, af. 1) vond 38 gevallen van chorionepithelium en 240 gevallen van blaasmola. Hiervan konden 122 geregeld worden nagegaan en van deze 122 vrouwen kregen 6, d.w.z. **5 p Ct.**, na korter of langer tijd een chorionepithelium. Dit doet niets af aan de bijzondere belangrijkheid van het geval van HERMANIDES, waarop ik, in verband met een, onlangs in mijn kliniek waargenomen ziektegeval, weldra hoop terug te komen.

Groningen, 10 Januari 1925.

G. C. NIJHOFF.

DE ARTS IN MOGELIJKE OORLOGEN DER TOEKOMST.

Op bldz. 188 van dit *Tijdschrift* publiceert PINKHOF een brief van een jong collega, diep doordrongen van de bestemming, waaraan zijn beroep moet voldoen en die bovendien niet vrij is van een tamelijke dosis zelfoverschatting en overschatting van de geneeskundige studie, wat het gedeelte scheikunde betreft. Hij voorziet dezen brief van een commentaar, waaraan ik gaarne het volgende zou willen toevoegen:

1. De bereiding van oorlogschemicaliën heeft in het groot in fabrieken plaats, die geleid worden door scheikundigen en technici. De scheikundige kennis van den arts is veel te gering, dan dat hem zonder meer de fabricatie in het groot van bekende en de opdracht om nieuwe giftgassen te ontdekken zal worden toevertrouwd. Daarvoor zijn er bovendien beroepsscheikundigen en technici genoeg.

2. Met het tactisch gebruik der oorlogsgassen heeft hij zich niet te bemoeien. Dit is de taak van het commando, voorgelicht en bijgestaan door in het bijzonder daartoe opgeleide officieren. Dat de officier van gezondheid iets van het tactisch gebruik weten moet in het belang van zijn zieke en gewonde soldaten, blijkt uit een lezenswaardig artikel van W. R. GALWAY in het *Journal of the Royal Medical Corps* van Juli 1924. Met het rondstrooien van chemicaliën teneinde dood en verderf te verspreiden in 's vijands gelederen heeft de officier van gezondheid niets te maken.

3. De Engelsche militaire geneeskundige dienst is voor geruimen tijd verantwoordelijk geweest voor de beschermingsmaatregelen tegen gas. Maar later heeft een geheele organisatie zich hiervoor ontwikkeld, waarin ook scheikundigen een leidende rol hebben gespeeld. Tegen het in dienst stellen van zijn groote of bescheiden scheikundige kennis ten behoeve van maatregelen om vergiftiging met oorlogschemicaliën bij de eigen troepen te voorkomen, zal wel geen enkel geneeskundig geweten in opstand komen.

4. De studie van den invloed van nieuwe of reeds lang bekende oorlogschemicaliën zal wel door physiologisch aangelegde artsen in hoofdzaak moeten geschieden. Daar deze studie evenwel gegevens oplevert, die voor het doelmatig behandelen der gasvergiftigden en voor het nemen van afweermaatregelen van beteekenis kunnen zijn, is ook hiertegen van geneeskundig standpunt geen bezwaar. Het zullen bovendien slechts een beperkt aantal artsen zijn, die hun gaven kunnen gebruiken in dienst van de studie der physiologie van en de afweermaatregelen tegen oorlogschemicaliën.

5. Met den bacterie-oorlog is alleen dan zeer ernstig rekening te houden, wanneer over bacteriën beschikt wordt van groote virulentie, die een niet gemakkelijk te herkennen ziekte veroorzaken, die zeer besmettelijk is en waartegen de eigen partij een afdoende immunisatiemethode (of andere bestrijdingswijze) bezit, die onbekend is bij de tegenpartij. Overigens is in dit verband lezenswaard wat generaal SNIJDERS